

Примљено: 29.06 2001			
ОРГ. ЈЕД.	Број	Прилог	Вредност
	70		

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FAKULTETA ZA FIZIČKU
KULTURU UNIVERZITETA U PRIŠTINI

Predmet: Ocena doktorske disertacije
mr Sladjana Karaleića

Odlukom Nastavno-naučnog veća Fakulteta za fizičku kulturu u Leposaviću pod brojem 01-58 od 22. 05. 2001. godine odredjena je Komisija za ocenu uradjene doktorske disertacije mr Sladjana Karaleića, asistenta Fakulteta za fizičku kulturu u Leposaviću, pod nazivom: "UTICAJ POSEBNO PROGRAMIRANE NASTAVE NA PROMENE MOTORIČKOG STATUSA I POREMEĆAJE KIČMENOG STUBA".

Nakon pregleda doktorske disertacije Komisija u sastavu:

1. Dr Dobrica Živković, red. prof.-mentor,
 2. Dr Dragan Popović, red. prof.-predsednik,
 3. Dr Slobodan Stanković, red. prof.-član i
 4. Dr Rajko Levajac, van. prof.-član
- podnosi Nastavno-naučnom veću sledeći

IZVEŠTAJ

Doktorska disertacija mr Sladjana Karaleića pod naslovom "UTICAJ POSEBNO PROGRAMIRANE NASTAVE NA PROMENE MOTORIČKOG STATUSA I POREMEĆAJE KIČMENOG STUBA" izložena je na 206 stranica, kucanih sa proredom. Disertacija sadrži 32 tabele, a literatura obuhvata 204 bibliografskih jedinica. U prilogu je prikazano 80 crteža sa tekstualnim objašnjenjem na 21 strani, i oni predstavljaju vežbe koje su primenjene za poboljšanje poremećaja na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni.

Sama disertacija sastoji se iz 8 poglavlja, u koja se ne uključuje Prilog.

I UVOD

U uvodnom poglavlju kandidat ističe neophodnost fizičkog vežbanja radi sprečavanja nastanka posturalnih poremećaja i neophodnost korektivne gimnastike radi sanacije već postojećih poremećaja. Takođe, navodi faktore koji su doprineli nastanku pomenutih posturalnih poremećaja i njih iznosi u podpoglavlju pristupna razmatranja o posturalnim poremećajima a u podpoglavlju pristupna razmatranja o motorici daje sliku učenika petih-šestih razreda osnovne škole kroz uticaj prepubertetskog perioda na morfološko stanje organizma i njegove motoričke karakteristike.

Kandidat navodi unutrašnje i spoljašnje faktore koji utiču na nastanak posturalnih poremećaja. Kao spoljašnje faktore predstavlja socijalni status, uslove rada u školama, uslove rada i odmora kod kuće kao i stručnu osposobljenost roditelja da na vreme primete loše držanje svoje dece. Unutrašnji faktori su predstavljeni kroz anatomske-fiziološke, psihičke i motoričke stanje organizma, dece tog uzrasta.

II DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Kandidat je poglavlje dosadašnja istraživanja podelio na dva podpoglavlja i to: dosadašnja istraživanja o posturalnim poremećajima i dosadašnja istraživanja o motorici. U podpoglavlju koje govori o dosadašnjim istraživanjima o posturalnim poremećajima obradeno je 68 radova domaćih autora i 7 radova stranih autora. Akcent je na radovima iz oblasti fizičke kulture, mada je zbog problematike kojom se ovaj istraživački rad bavi, obradeno i nekoliko radova iz oblasti medicinskih nauka. U dosadašnjim istraživanjima o motorici, obradeno je 15 radova domaćih i stranih autora koji se bave

uglavnom određivanjem latentnih morfoloških dimenzija ljudskog organizma, kao i uticajem pojedinih sportskih grana (košarka) na motoričke karakteristike organizma.

III PROBLEM PREDMET I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Kandidat je kao problem ovog istraživanja izneo uticaj predpubertetskog perioda razvoja dece na posturalni status i stepen razvoja poremećaja na kičmenom stubu, kao i uticaj predpubertetskog perioda razvoja dece na motorički status i razvoj motorike u ovom uzrastu.

Predmet ovog istraživačkog rada je uticaj posebno programirane nastave fizičkog vaspitanja na promene motoričkog statusa i poremećaje na kičmenom stubu.

Ciljevi ovog eksperimentalnog rada su: utvrditi broj dece sa poremećajima na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni; utvrditi motorički status ispitanika na početku eksperimenta; proveriti stanje ispitanika kontrolnim merenjem; postojeće poremećaje na kičmenom stubu, kroz eksperimentalni plan i program rada, otkloniti ili ublažiti do kraja eksperimenta i do finalnog merenja, takodje kroz eksperimentalni plan i program rada, podići nivo motoričkih sposobnosti.

IV HIPOTEZE

U ovom poglavlju kandidat u dve grupe određuje šest hipoteza koje bi potvrdile uticaj posebno programirane nastave na motorički i posturalni status. Postavljene hipoteze su u skladu sa mogućnostima rešenja predmeta i ciljeva istraživanja. Hipoteze su sledeće:

Prva grupa hipoteza:

H 1 Prva eksperimentalna grupa, podvrgnuta korektivnim vežbama, pokazaće najbolje rezultate u sanaciji posturalnih poremećaja na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni.

H 2 Druga eksperimentalna grupa, podvrgnuta košarkaškom treningu, pokazaće slabije rezultate u sanaciji posturalnih poremećaja u odnosu na prethodnu grupu. Čak postoji mogućnost kontraindikacije na kifotično loše držanje.

H 3 Kontrolna grupa, koja osim nastave fizičkog vaspitanja nema dodatnih tretmana, imaće tendenciju rasta posturalnih poremećaja na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni.

Druga grupa hipoteza:

H 4 Prva eksperimentalna grupa će, na kraju eksperimentalnog tretmana, zavidno podići nivo motoričkih sposobnosti u odnosu na kontrolnu grupu.

H 5 Nivo motoričkih sposobnosti druge eksperimentalne grupe će, na kraju eksperimentalnog tretmana, biti bolji od prve eksperimentalne i kontrolne grupe.

H 6 Ne treba očekivati značajnije poboljšanje nivoa motoričkih sposobnosti kod kontrolne grupe.

V METODOLOGIJA RADA

Ovo poglavlje podeljeno je u više podpoglavlja i to su: uzorak ispitanika, uzorak varijabli, instrumenti i tehnika merenja, eksperimentalni plan i program i metodologija obrade rezultata istraživanja.

Uzorak ispitanika je definisan kao uzorak učenika i učenica petog-šestog razreda osnovne škole i reprezentativan je za svoj uzrast. Kandidat je izvršio merenja u 3 osnovne škole na teritoriji grada Prištine, na ukupno 277 učenika i učenica od kojih je 163 imalo neki od poremećaja na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni. Procentualno gledano 58.84% učenika i učenica ima kifotično i lordotično loše držanje.

Uzorak varijabli u ovom eksperimentu sačinjavali su: varijable za utvrđivanje posturalnog statusa i varijable za utvrđivanje motoričkog statusa ispitanika.

Prostor posturalnih poremećaja definisan je pomoću poremećaja na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni a to su kifoza i lordoza.

Varijable za utvrđivanje motoričkog statusa predstavljene su baterijom od devet motoričkih testova koji su odabrani tako da se analiza strukture vrši na nivou faktora drugog reda i definisani su kao: regulacija tonusa i sinergijska regulacija (fleksibilnost), regulacija intenziteta ekscitacije (eksplozivna snaga) i regulacija trajanja ekscitacije (repetitivna snaga). Za utvrđivanje fleksibilnosti organizma upotrebljeni su sledeći motorički testovi: iskret palicom, zanoženje iz ležanja na trbuhu i duboki pretklon na klupici. Za utvrđivanje eksplozivne snage organizma upotrebljeni su sledeći motorički testovi: bacanje medicine iz ležanja, skok u dalj s mesta i skok u vis s mesta. Za utvrđivanje repetitivne snage organizma upotrebljeni su sledeći motorički testovi: sklekovi na tlu, pretklon iz ležanja i zaklon iz ležanja.

Instrumenti koji su korišćeni pri merenju ispitanika, u potpunosti zadovoljavaju potrebe koje su zadate pri formulisanju ovog eksperimentalnog rada.

Merenje varijabli posturalnih poremećaja izvršeno je somatoskopskom i somatometrijskom metodom po autorima Lj. Koturoviću i D. Jeričević tako da zadovoljava postavljene kriterijume.

Merenje varijabli motoričkog statusa izvršeno je sa devet motoričkih testova kod kojih se vodilo računa o tome da su oni prethodnim istraživanjem na jugoslovenskoj populaciji verifikovani kao relevantni za ovaj uzrast, tako da zadovoljavaju postavljene kriterijume.

U podpoglavlju eksperimentalni plan i program rada, kandidat opisuje način na koji je sproveden eksperiment. Korektivni tretman je sproveden u sali za fizičko vaspitanje pri školi koju ispitanici pohađaju i to u radu sa grupama i opisane su vežbe koje su primenjene kao i njihov obim i intenzitet. Škola košarke se izvodila u školskoj sali uz program obrade elemenata košarkaške igre. Kandidat je opisao način obrade elemenata košarkaške igre, kao i organizaciju treninga po njegovim

delovima. Opisana i primenjena je tipična Jugoslovenska škola košarke.

Metodologija obrade rezultata istraživanja je podpoglavlje u kome su objašnjene metode koje su korišćene za obradu rezultata eksperimentalnog rada. Obrada podataka je izvršena u Centru za multidisciplinarna istraživanja Fakulteta za fizičku kulturu u Leposaviću na računaru IBM-PC-486, pomoću programa za kanoničku diskriminativnu i regresionu analizu, uz rukovodstvo prof. dr Dragana Popovića¹.

VI REZULTATI ISTRAŽIVANJA SA DISKUSIJOM

Predmet ovog istraživanja je bio da se utvrdi uticaj posebno programirane nastave fizičkog vaspitanja na promene motoričkog statusa i sanaciju poremećaja na kičmenom stubu u sagitalnoj ravni. Nužno je bilo utvrditi strukturu statusa motoričkog prostora i posebno strukturu posturalnih poremećaja, a zatim uraditi logičku obradu podataka i originalne varijable transformisati i kondenzovati, da bi se omogućila njihova smisljena interpretacija. Prvo su izračunate faktorske analize za motorički prostor i prostor posturalnih poremećaja, a zatim kanoničke diskriminacije između grupa tj., između inicijalnog, kontrolnog i finalnog merenja. Uradjene su kanoničke diskriminacije prve i druge eksperimentalne i kontrolne grupe i to posebno za dečake i za devojčice. Rezultati ovih diskriminacija pokazuju pozitivan uticaj korektivne gimnastike na sanaciju posturalnih poremećaja i blagotvoran uticaj iste na poboljšanje motoričkog statusa. Škola košarke je najpozitivnije uticala na povećanje motoričkih sposobnosti, što se vidi upoređenjem rezultata druge eksperimentalne grupe sa rezultatima drugih grupa. Škola košarke je na posturalne poremećaje delovala dvojako. Lordotično loše držanje je u potpunosti sanirano, dok je kifotično loše držanje kod većine ispitanika povećano zbog primenjenog programa vežbi i elemenata košarkaške igre. Diskriminacije

¹ Programi i potprogrami za analizu kvantitativnih promena. Univerzitet u Prištini, Fakultet za fizičku kulturu, Priština, 1993.

rezultata kontrolne grupe pokazale su da se stanje posturalnih poremećaja ispitanika ove grupe pogoršalo, a motorički status je neznatno bolji počevši od inicijalnog merenja, preko kontrolnog do finalnog merenja.

Pored kanoničke diskriminativne analize, primenjena je i regresiona analiza. Regresionom analizom rezultata istraživanja utvrđene su relacije posturalnih poremećaja sa pojedinim motoričkim sposobnostima ispitanika. Kifotično loše držanje je u značajnoj pozitivnoj vezi sa jačanjem torakalnog dela ledjne muskulature, a u značajnoj negativnoj vezi sa povećanom amplitudom pokreta u lumbalnom delu i skraćenom grudnom muskulaturom. Lordotično loše držanje je u značajnoj pozitivnoj vezi sa jačanjem mišića prednjeg trbušnog zida i ramenog pojasa, a u značajnoj negativnoj vezi sa hiperekstenzijom u kolenom zglobu i sa skraćenim i ojačanim mišićima lumbalnog dela ledja.

VII ZAKLJUČAK

U ovom poglavlju kandidat opisuje predmet istraživačkog rada i primedjene metodološke postupke, kao i način i metod obrade podataka. Na osnovu dobijenih rezultata zaključuje da su postavljene hipoteze potvrđene i da su ciljevi rada ispunjeni.

Kandidat opisuje rezultate istraživanja i na osnovu njih predlaže povećanje broja časova fizičkog vaspitanja ili uvođenje dodatne nastave fizičkog vaspitanja u okviru koje bi se sanirala loša držanja tela učenika koji ih poseduju, kroz tretman korektivne gimnastike. Radi poboljšanja motoričkog statusa, kandidat predlaže formiranje školskih sportskih ekipa a kao primer navodi školu košarke sprovedenu u okviru eksperimentalnog programa. Kao vrhunac pomoći deci sa lošim držanjem tela, bilo bi otvaranje kabineta za korektivnu gimnastiku pri svakoj školi. Međutim, s obzirom na materijalno stanje školstva, kandidat shvata nemogućnost istog i naglašava mogućnost rada u školskim salama za fizičko vaspitanje.

PREDLOG

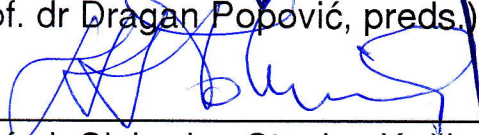
Na osnovu svega iznetog smatramo da doktorska disertacija mr Sladjana Karaleića, predstavlja ozbiljan samostalni rad, zasnovan na svim savremenim naučnim elementima i postavkama ovakvog eksperimenta i da predstavlja značajan doprinos razvoju oblasti u kojoj aktivno, već godinama, radi kao zapaženi mladi stručnjak, te da zaslužuje pozitivnu opštu ocenu za svoju disertaciju.

Zaključujući ovo svoje izlaganje i iznetu ocenu o doktorskoj disertaciji, komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Fakulteta za fizičku kulturu u Leposaviću da doktorsku disertaciju mr Sladjana Karaleića pod naslovom "UTICAJ POSEBNO PROGRAMIRANE NASTAVE NA PROMENE MOTORIČKOG STATUSA I POREMEĆAJE KIČMENOG STUBA", prihvati, odobri i odredi termin javne odbrane u cilju verifikacije naučnog stepena doktora nauka iz oblasti fizičke kulture.

Članovi Komisije

1.
(prof. dr Dobrica Živković, mentor)

2.
(prof. dr Dragan Popović, preds.)

3.
(prof. dr Slobodan Stanković, član)

4.
(prof. dr Rajko Levajac, član)